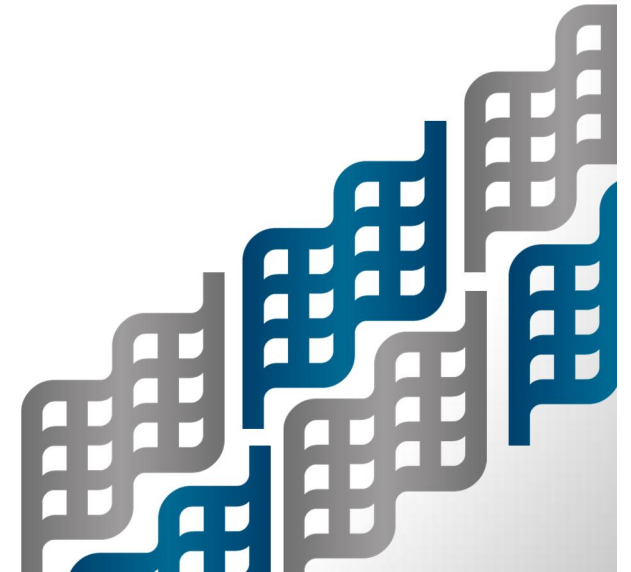

TAMPEREEN KAUPUNKI

Talousarvio 2016

Kaupunginvaltuuston hyväksymä 16.11.2015

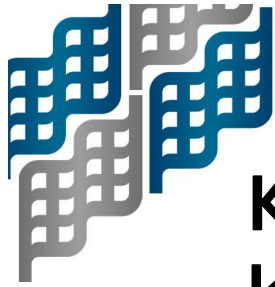

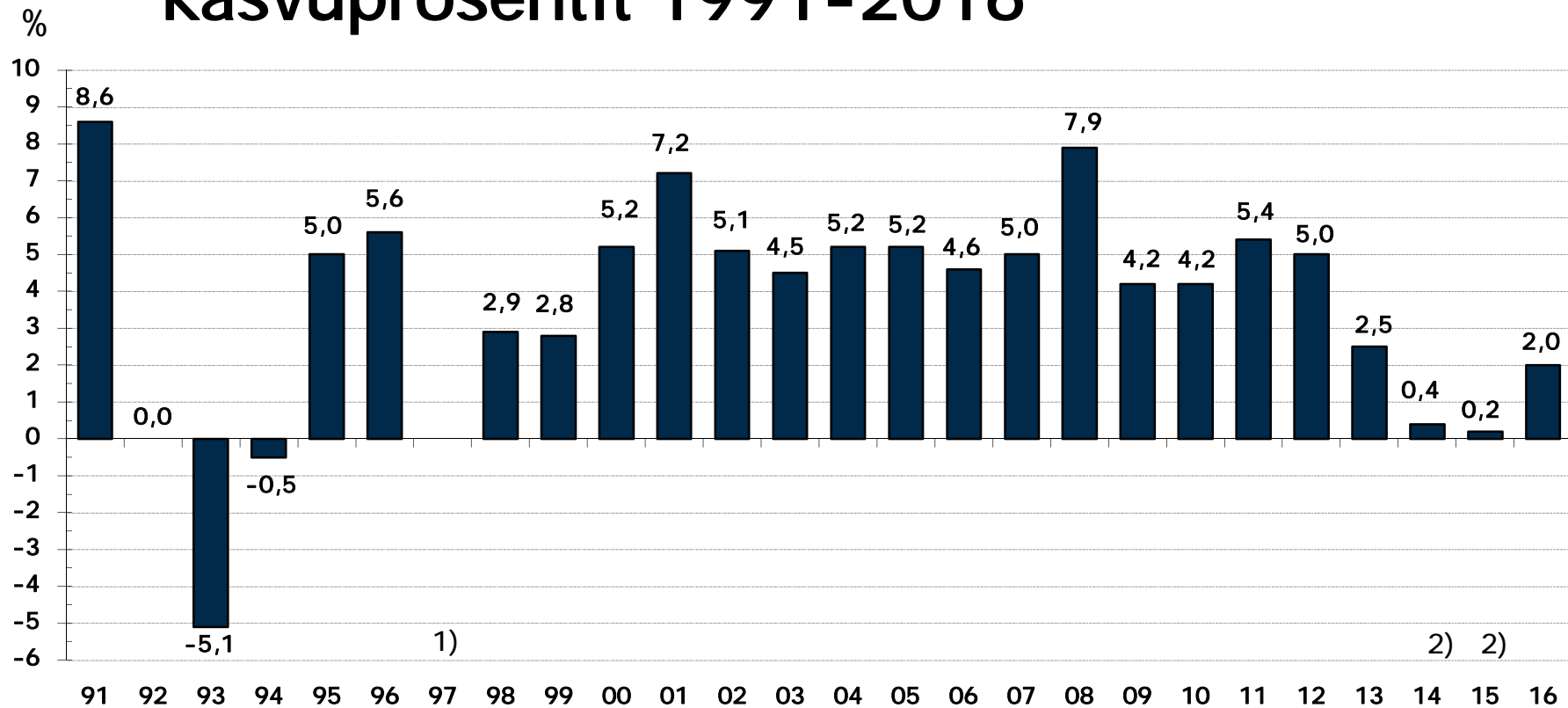
Talouden tunnuslukuja 2007-2016

	TP 2007	TP 2008	TP 2009	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TPENN 2015	TA 2016
Asukasluku	207 866	209 552	211 507	213 217	215 168	217 421	220 446	223 004	225 100	227 790
Vero-%	18,00	18,00	18,00	➔ 19,00	19,00	19,00	19,00	➔ 19,75	19,75	19,75
Tulos (milj. euroa)	31,6	37,1	-14,0	38,6	-12,5	-28,4	0,0	-19,3	-26,8	-16,1
Vuosikate (milj. euroa)	116,8	129,4	69,7	104,5	68,0	40,7	67,1	83,3	69,2	76,2
Poistot (milj. euroa)	81,3	92,3	83,7	80,7	-79,2	-83,0	-83,7	-88,2	-97,4	-92,3
Vuosikate (€/as.)	562	618	330	490	316	187	305,0	373	307	334
Nettoinvestoinnit (milj. euroa)	-119,0	-161,6	-131,7	-150,4	-126,3	-186,0	-141,9	-212,9	-217,7	-232,4
Vuosikate-nettoinvestoinnit	-2,2	-32,2	-62,0	-45,9	-58,3	-145,3	-74,8	-129,6	-148,5	-156,2
Lainakanta (milj. euroa)	199,3	196,4	283,0	312,1	323,1	364,1	393,5	374,7	382,1	491,9
Lainakannan muutos (milj. euroa)	-19,0	-2,9	86,6	29,1	11,0	41,0	29,4	-18,8	7,4	109,8
BKT kasvu	+5,2	+0,7	-8,3	+3,0	+2,6	-1,4	-1,1	-0,4	+0,2*	+1,3*

Lähde: Valtiovarainministeriö Kuntatalousohjelma 2016-2019 syksy 2015

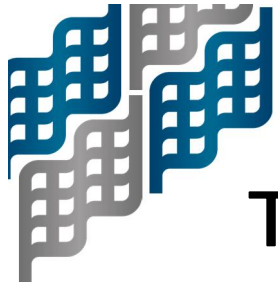
Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen kasvuprosentit 1991-2016

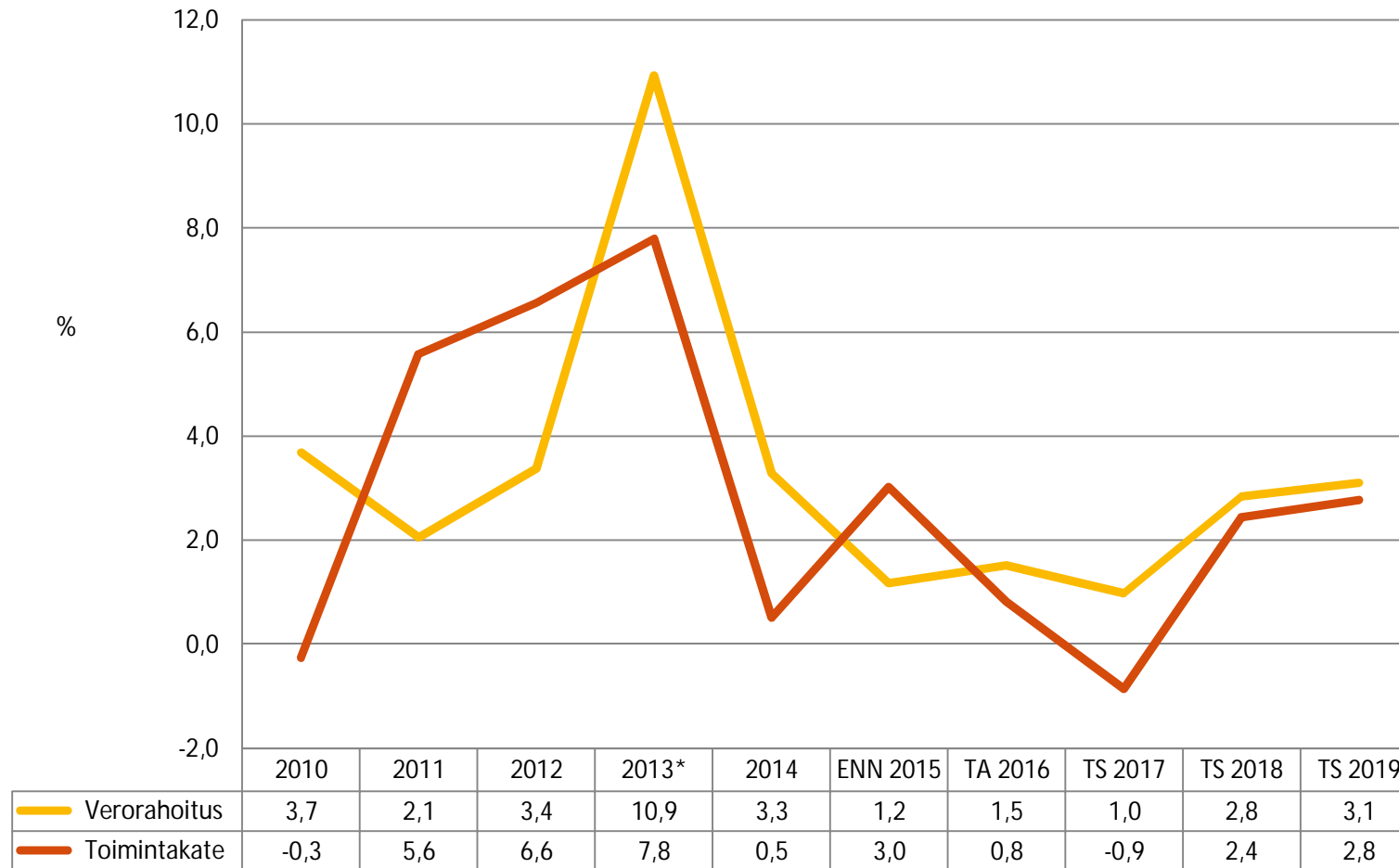
1) Mm. opetustoimen ylläpitäjämallin johdosta vuosi 1997 ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa

2) Vuosina 2014-2015 toimintamenojen kasvua hidastaa kunnallisten ammattikorkeakoulujen sekä liikelaitosten yhtiöittäminen. Ilman näitä yhtiöittämiä kasvu olisi 2014 noin 1,0 % ja 2015 noin 2,0 %.

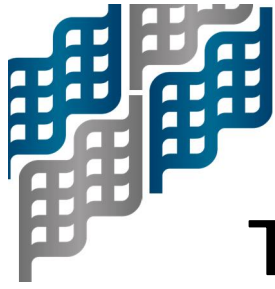
Lähde: Vuodet 1991-2014 Tilastokeskus. Vuosien 2015-2016 arviot Kuntatalousohjelma

Toimintakate ja verorahoitus 2010-2019

* Vuonna 2013 Tredun perustaminen lisäsi menoja ja tuloja. Vertailukelpoinen toimintakatteen muutos oli 3,3 %

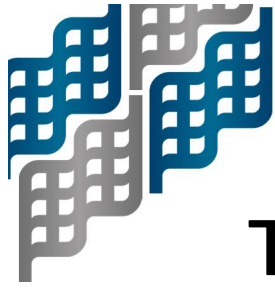
Tuloperusteet 2016

Kunnallisvero

- Tuloveroprosentti 19,75 %, säilyy ennallaan.
- Kunnallisverotulojen kasvuksi arvioidaan 1,3 % eli 10 milj. euroa.
- Kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 772 milj. euroa.

Kiinteistövero

- Kiinteistöveroprosentit säilyvät ennallaan.
- Kiinteistöverotulojen kasvuksi arvioidaan 3,1 % eli 2 milj. euroa.
- Kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan 66,5 milj. euroa.

Tuloperusteet 2016

Yhteisövero

- Kuntien yhteisöveron jako-osuutta leikataan ensi vuonna 260 milj. eurolla = vaikutus Tampereelle 10 milj. euroa.
- Yhteisöverotulojen arvioidaan laskevan 15,6 % eli 10 milj. euroa oletuksella, että kaupungin jako-osuus säilyy ennallaan ja kunnille tilitetään yhteisöveroja 1 320 milj. euroa.
- Yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 54 milj. euroa.

Muut tulot

- Omaisuuden myyntituloja arvioidaan saatavan 20,5 milj. euroa (myyntivoitot 14,2 milj. euroa).
- Maksu- ja myyntituloihin tehdään kustannuskehityksen ja inflaation edellyttämät tarkistukset.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon maksuasetuksen mahdolliset muutokset toteutetaan.

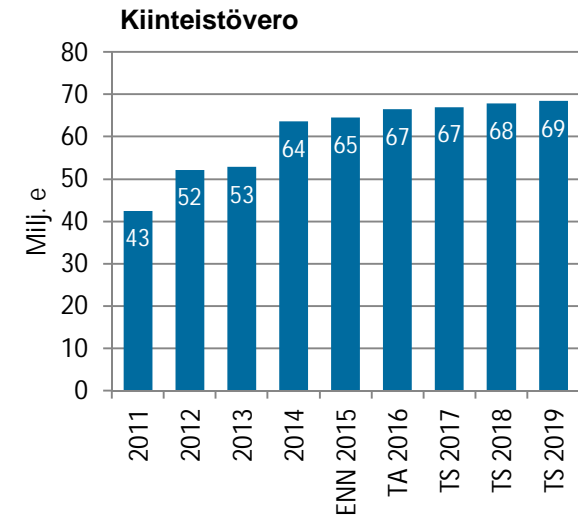
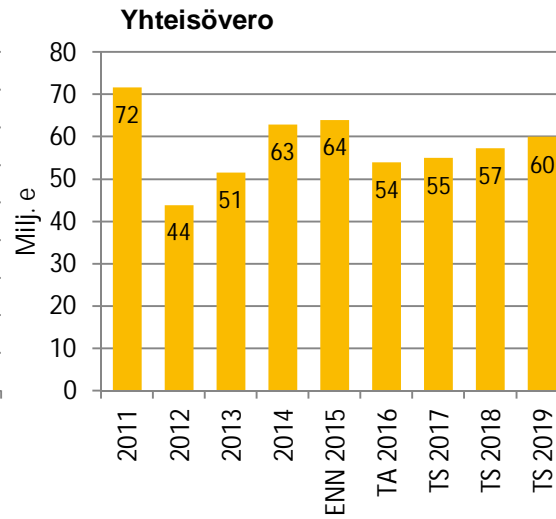
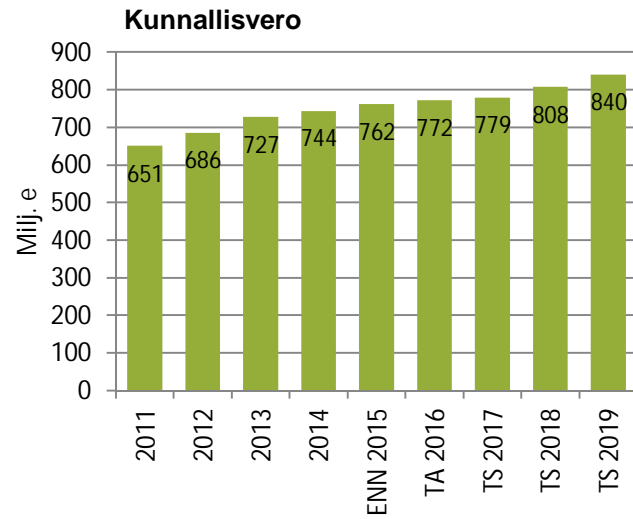
Verotulot 2010–2016

milj. euroa	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	ENN 2015	TA 2016
Kunnallisvero	642,7	651,2	685,7	727,0	752,2	761,0	762,0	772,0
Kasvu-%	3,9	1,3	5,3	6,0	3,5	1,2	1,3	1,3
Vero-%	19,00	19,00	19,00	19,00	19,75	19,75	19,75	19,75
Yhteisövero	73,3	71,7	43,8	51,5	54,0	61,4	64,0	54,0
Kasvu-%	16,8	-2,2	-38,9	17,4	5,0	13,7	18,5	-15,6
Kiinteistövero	41,9	42,5	52,2	52,8	62,5	64,0	64,5	66,5
Kasvu-%	18,3	1,5	22,7	1,3	18,3	2,4	3,2	3,1
Yhteensä	757,9	765,5	781,7	831,3	868,7	886,4	890,5	892,5
Kasvu-%	5,7	1,0	2,1	6,3	4,5	2,0	2,5	0,2

- Ennusteen muutos-% verrattu tilinpäätökseen 2014
- TA 2016 muutos-% verrattu ennusteeseen 2015

Verotulojen kehitys 2011-2019

Valtionosuudet 2010–2016

milj. euroa	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	ENN 2015	TA 2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	200,4	212,9	229,2	237,3	237,5	227,0	227,0	245,6
Opetus ja kultt. muut valtionosuudet	10,3	10,2	11,0	64,2	63,0	67,1	67,1	64,4
Yhteensä	210,6	223,1	240,2	301,5	300,5	294,1	294,1	310,0

- Vuoden 2016 valtionosuuksien kasvu perustuu erityisesti veronkevennyksien kompensaatioon sekä asukasmäärän kasvuun.

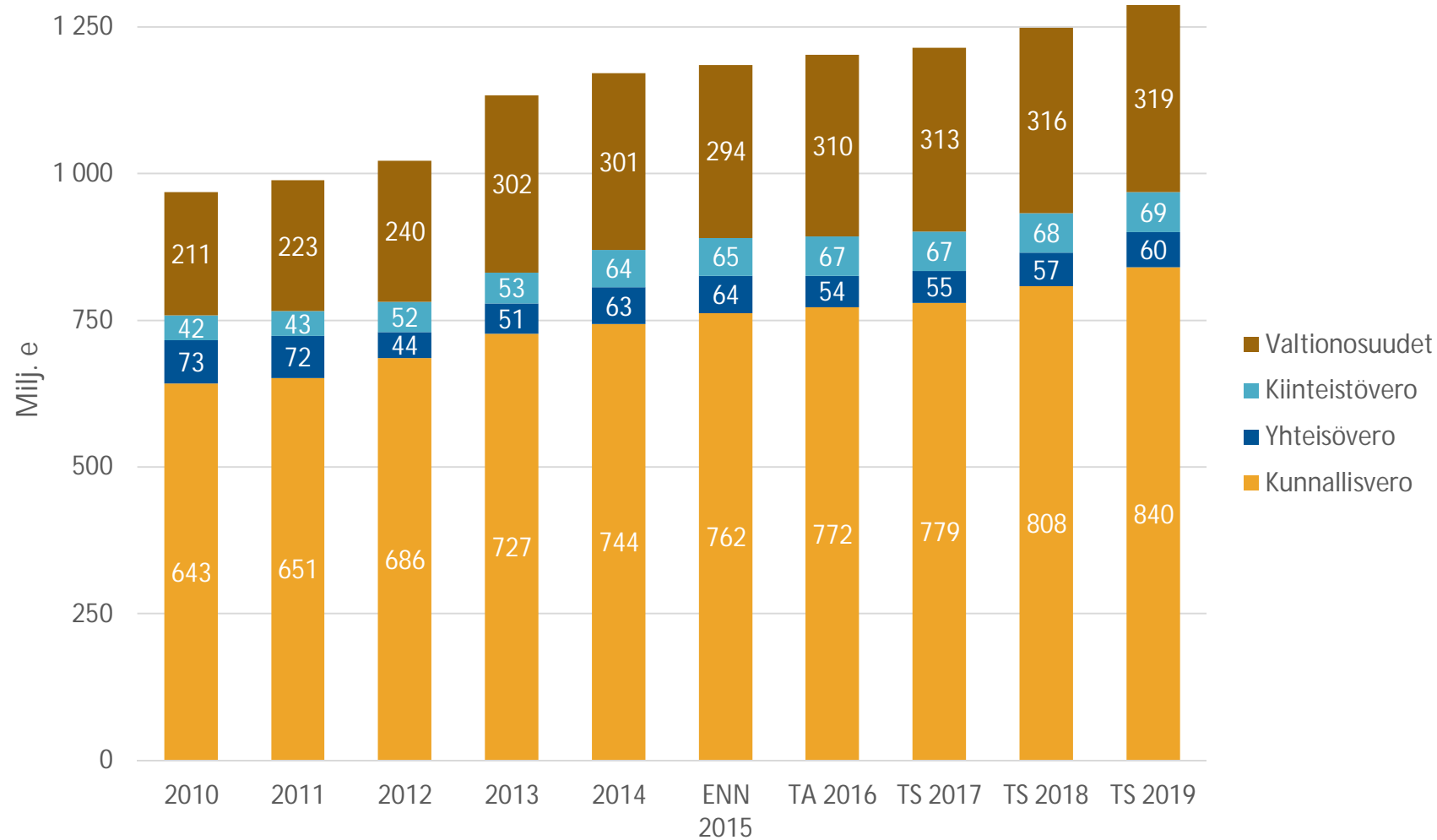
Verorahoituksen muutos 2010–2016

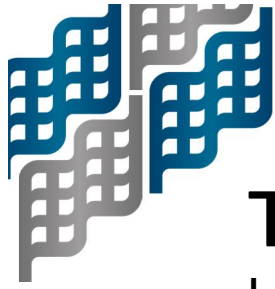
milj. euroa	TP 2010	TP 2011	TP 2012	TP 2013	TP 2014	TA 2015	ENN 2015	TA 2016
Verotulot	757,9	765,5	781,7	831,4	870,1	886,5	890,6	892,6
Valtionosuudet	210,6	223,1	240,2	302,3	300,5	294,1	294,0	310,0
Yhteensä	968,5	988,6	1 021,9	1 133,7	1 170,6	1 180,6	1 184,6	1 202,6
Kasvu-%	3,7	2,1	3,4	10,9	3,3	4,1	0,3	1,5

- Valtionosuuksien vuoden 2013 suuri kasvu perustui Tredun perustamiseen.
- Verotulojen vuoden 2013 suuri kasvu perustui lähinnä verontilityslain muutokseen ja kuntien jako-osuuden oikaisuihin.
- Vuoden 2016 valtionosuuksien kasvu perustuu erityisesti veronkevennysten kompensatioon ja valtionosuuksien kasvuun.

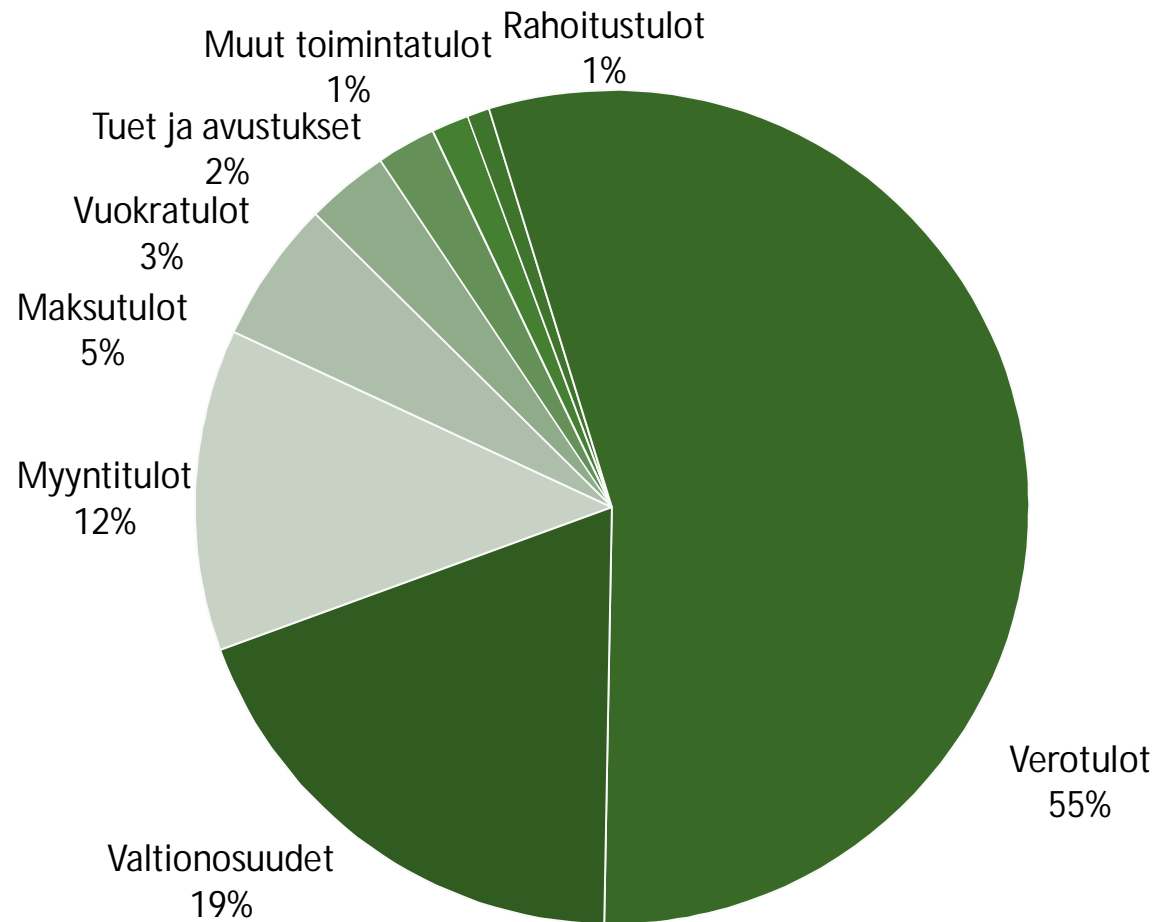
Verorahoituksen kehitys 2010–2019

Tuloslaskelma 2016, tulot

Liikelaitokset yhdistelty, sisäiset erät poistettu

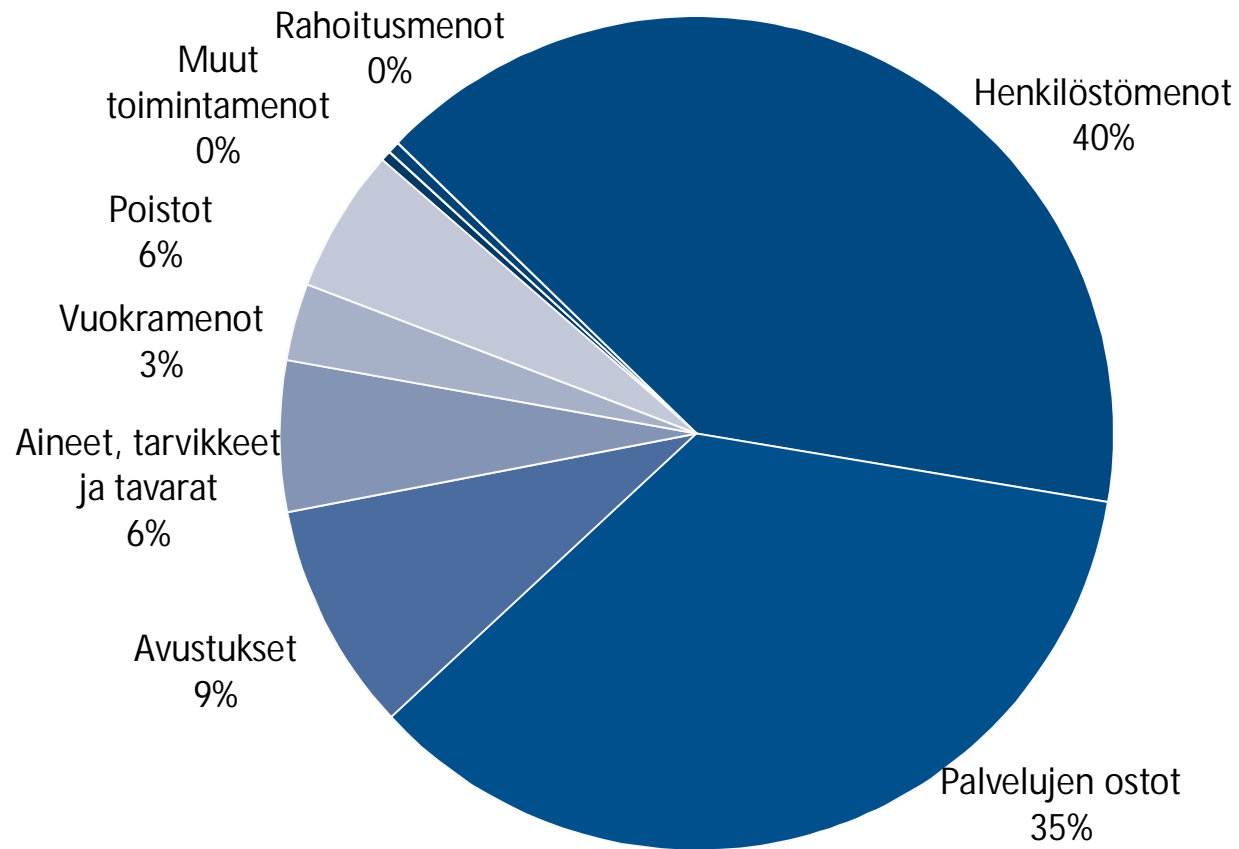

Milj. e	
Verotulot	892,6
Valtionosuudet	310,0
Myyntitulot	202,0
Maksutulot	89,0
Vuokratulot	52,1
Tuet ja avustukset	37,3
Muut toimintatulot	23,3
Rahoitustulot	13,9
Yhteensä	1 620,3

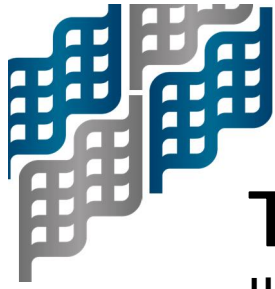
Tuloslaskelma 2016, menot

Liikelaitokset yhdistelty, sisäiset erät poistettu

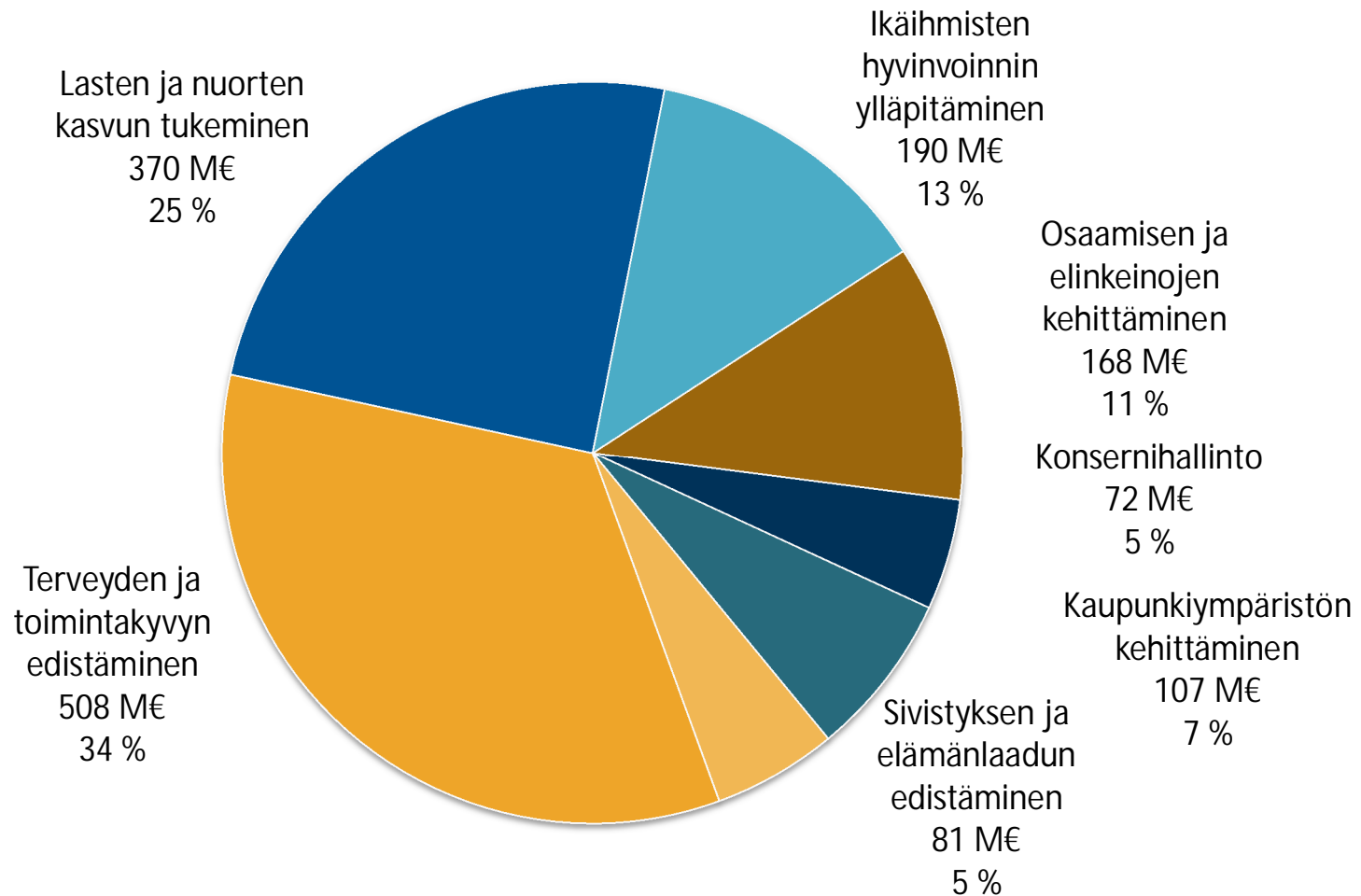
Milj. e

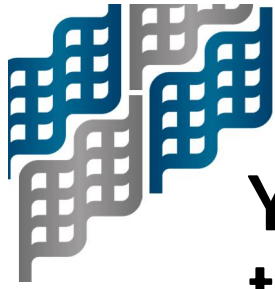
Henkilöstömenot	669,5
Palvelujen ostot	588,0
Avustukset	147,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	97,1
Vuokramenot	49,7
Muut toimintamenot	6,7
Rahoitusmenot	7,8
Yhteensä	1 566,0

Toimintamenot ydinprosesseittain

Ilman liikelaitoksia, muita taseyksiköitä ja konsernipalveluja

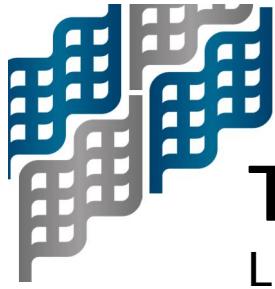

Ydinprosessien ja konsernihallinnon toimintamenojen kasvu

1 000 euroa	TA-pohja 2015	TA 2016	kasvu	kasvu-%
Lasten ja nuorten kasvun tukeminen	360 857	369 668	8 811	2,4
Osaamisen ja elinkeinojen kehittäminen	170 137	167 704	-2 433	-1,4
Sivistyksen ja elämänlaadun edistäminen	80 368	81 056	688	0,9
Terveysten ja toimintakyvyn edistäminen	496 178	507 975	11 797	2,4
Ikäihmisten hyvinvoinnin ylläpitäminen	185 928	190 207	4 279	2,3
Kaupunkiympäristön kehittäminen	106 384	106 884	500	0,5
Konsernihallinto	69 889	72 339	2 450	3,5
Yhteensä	1 469 741	1 495 833	26 092	1,8

Konsernihallinnon menojen kasvua selittää:

Elinkeinopoliittiset toimenpiteet 2 M€, Liikuntaseteli 1,4 M€, Eläkevastuut 0,2 M€, Valoviikot 0,1 M€, Uusi vuosi 0,1, Suomi 2017 0,1, Kansan liikuttaminen 0,05 M€, Suojateiden turvallisuus 0,05 M€. Oikeasti konsernihallinnon menoja leikataan -2,3 % eli 1,6 M€.

Tuloslaskelma 2014-2019

Liikelaitokset yhdistetty, sisäiset erät poistettu

1 000 euroa	TP 2014	TA 2015	TP 2015 ENNUSTE*	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatulot	401 974	405 280	410 000	403 840	441 194	445 030	445 030
Toimintamenot	-1 492 339	-1 511 066	-1 533 200	-1 536 368	-1 564 007	-1 595 287	-1 627 193
Toimintakate	-1 090 365	-1 105 787	-1 123 200	-1 132 528	-1 122 813	-1 150 258	-1 182 164
Verotulot	870 103	886 500	890 600	892 600	901 400	932 900	968 600
Valtionosuudet	300 495	294 060	294 100	310 000	313 000	316 000	319 000
Rahoitustulot ja -menot	0	0	7 800	0	0	0	0
Vuosikate	83 261	78 744	69 200	76 161	97 783	106 135	112 825
Poistot ja arvonalentumiset	-88 166	-88 649	-97 400	-92 287	-97 000	-100 000	-105 000
Satunnaiset erät	0	0	1 400	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-19 281	-9 905	-26 800	-16 126	783	6 135	7 825

* Välitilinpäätös 2015, 31.8.2015

Tuloslaskelma

TILIKAUDEN TULOS

-16,1 milj. €
(TA2016)

NETTOMENOT

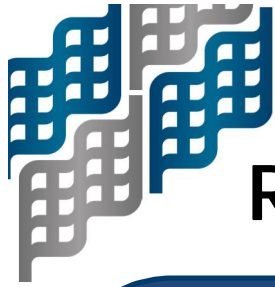
+0,8 %
(TA2016/ TPenn2015)

VERORAHOITUS

+ 1,5 %
(TA2016/ TPenn2015)

Tuloslaskelma (milj. euroa)

Toimintatulot	403,8
Toimintamenot	-1 536,4
Toimintakate	-1 132,5
Verotulot	892,6
Valtionosuudet	310,0
Rahoitustulot ja -menot	0,0
Vuosikate	76,2
Poistot	-92,3
Tilikauden tulos	-16,1

Rahoituslaskelma

INVESTOINTIEN
TULORAHOITUSPROSENTTI
33 %

TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN
RAHOITUSTARVE
150 M€
katetaan pääosin pitkäaikaisten
lainojen lisäyksellä

LAINAKANNAN NETTOLISÄYS
110 M€

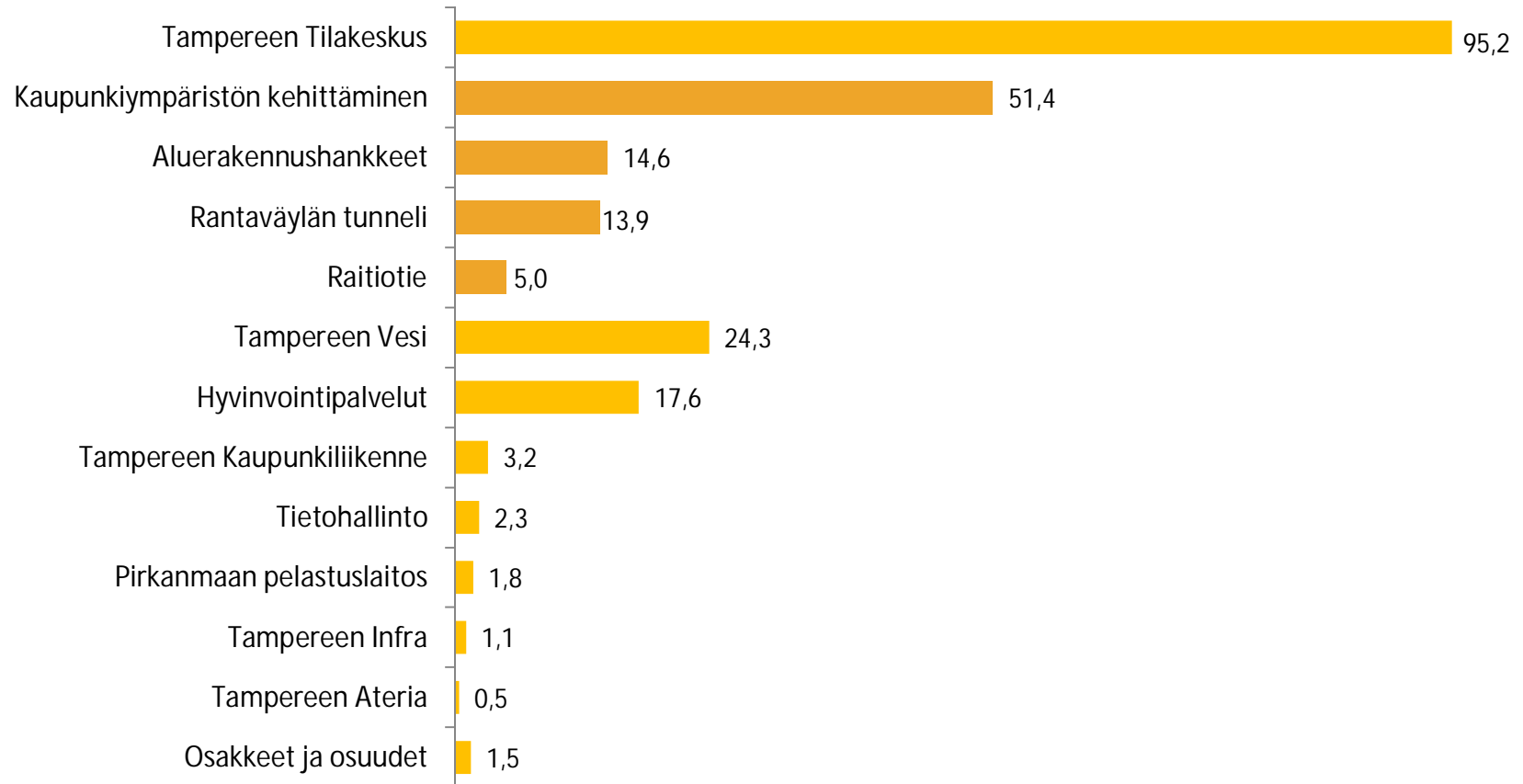
LAINAKANTA 31.12.
492 M€

Rahoituslaskelma (milj. euroa)

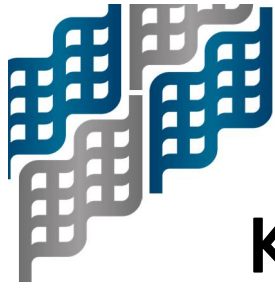
Toiminnan rahavirta	62,0
Vuosikate	76,2
Tulorahoituksen korjaukset	-14,2
Investointien rahavirta	-211,8
Investointimenot	-239,2
Rahoitusosuudet investointimenoihin	6,8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	20,5
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-149,8
Rahoituksen rahavirta	
Antolainasaamisten lisäykset	-1,6
Antolainasaamisten vähennykset	1,4
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	135,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-25,5
Muut maksuvalmiuden muutokset	19,1
Vaikutus rahavaroihin	-21,4

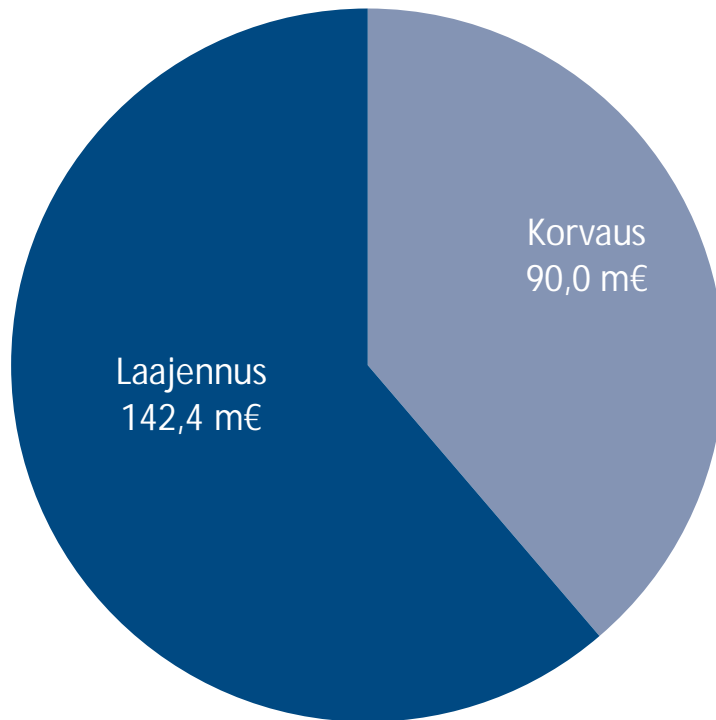
Investointeja 232 miljoonalla eurolla

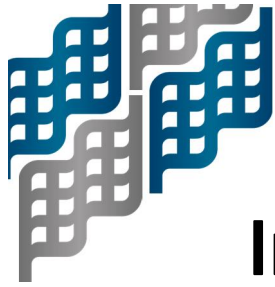
Investoinneilla kaupunki pitää yllä ja kehittää omaisuuttaan, vastaa kaupungin kasvuun ja rakentamistarpeisiin sekä edistää osaltaan talouskehitystä ja työllisyyttä.

Korvaus- ja laajennusinvestoinnit 2016

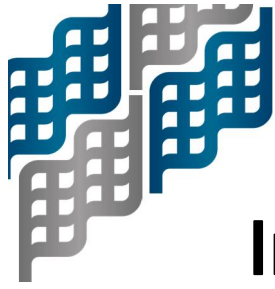
- Laajennusinvestoinnit noin 61 %
- Suurin yksittäinen investointi on vielä vuonna 2016 Rantaväylän tunneli - hanke, joka on pääosin laajennusinvestointi
- Jos tunnelia ei huomioida, korvausinvestointien osuus 55 %
- Korvausinvestointien taso jää 2,3 milj. euroa poistotasoa pienemmäksi

Infrainvestointikohteita 2016

• Katu, väylä, tori ja aukio uudet alueet	13,2 milj. euroa
• Katu, väylä, tori ja aukio saneeraukset	5,7 milj. euroa
• Kevytliikenne	2,7 milj. euroa
• Joukkoliikenne	0,8 milj. euroa
• Satamat	1,1 milj. euroa
• Sillat ja erikoisrakenteet	6,6 milj. euroa
• Ulkovalaistus	1,8 milj. euroa
• Liikennetelematiikka	1,3 milj. euroa
• Viheralueet	3,1 milj. euroa
• Kaupinajan vedenottamon saneeraus	5,0 milj. euroa
• Pirkanmaan keskuspuhdistamo (suunnittelu)	5,0 milj. euroa
• Muut vesihuollon investoinnit	14,3 milj. euroa

jatkuu

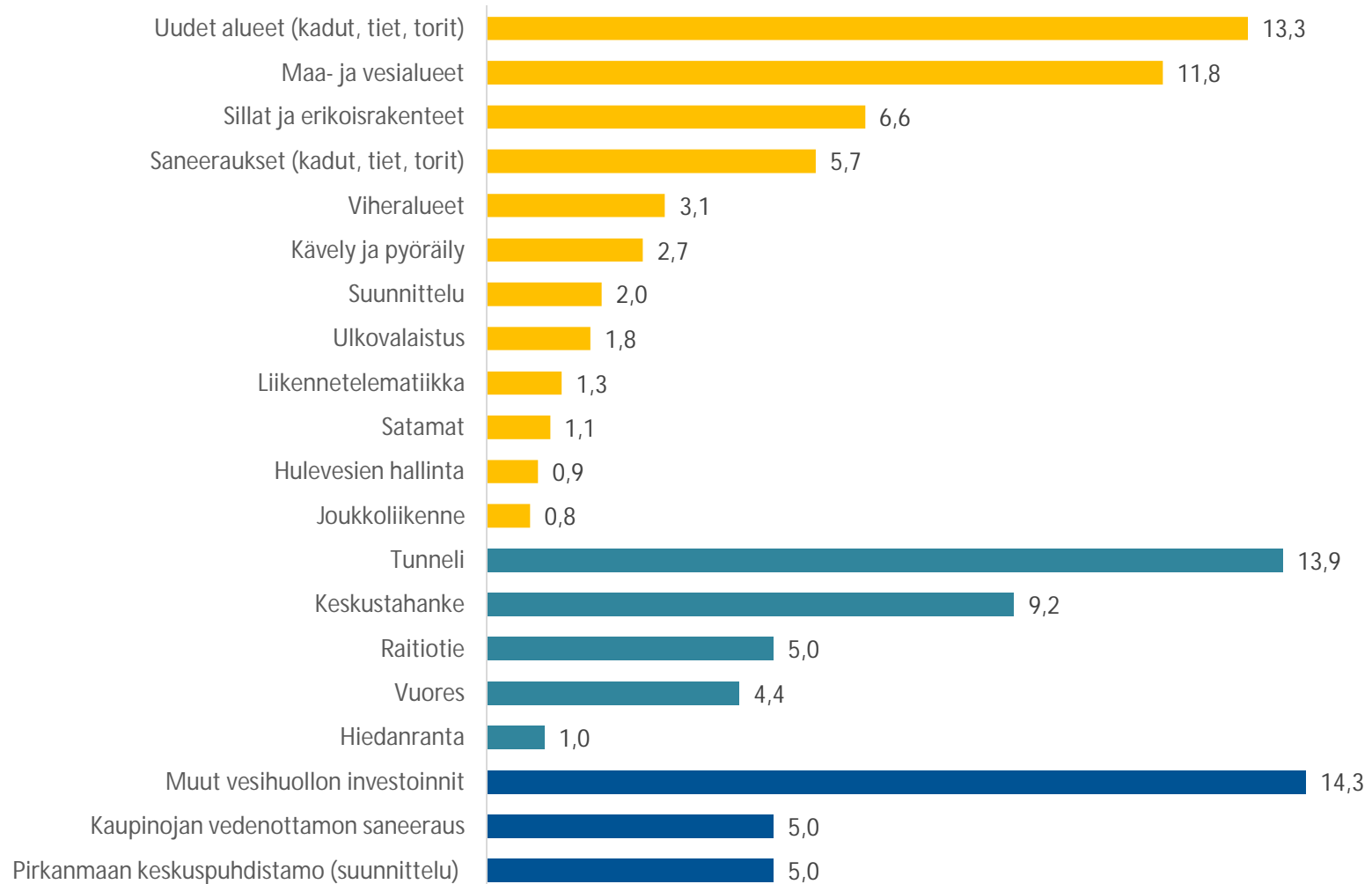

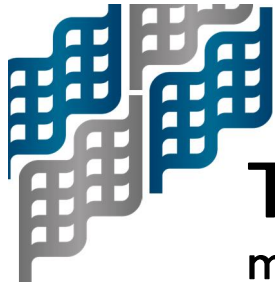
Infrainvestointikohteita 2016

- Raitiotiehanke 5 milj. euroa
 - Rantaväylän tunneli 13,9 milj. euroa
 - Keskusta-hanke 9,2 milj. euroa
 - Vuores 4,4 milj. euroa
-
- Merkittävimpiä infrarakentamiskohteita
 - Ranta-Tampella
 - Lentävänniemi
 - Härmälänranta
 - Ratapihankadun rakentaminen
 - Viinikan liikenneympyrän uudistuminen käynnistyy
 - Kevyt liikenne
 - Hatanpään valtatie
 - Näsijärven rantaväylä
 - Sillat
 - Kanjonin sillan korjaus
 - Myllysaaren uusi alikulkukäytävä
 - Erkkilänkadun uusi risteyssilta
 - Puistot
 - Näsinpuiston peruskorjaus jatkuu

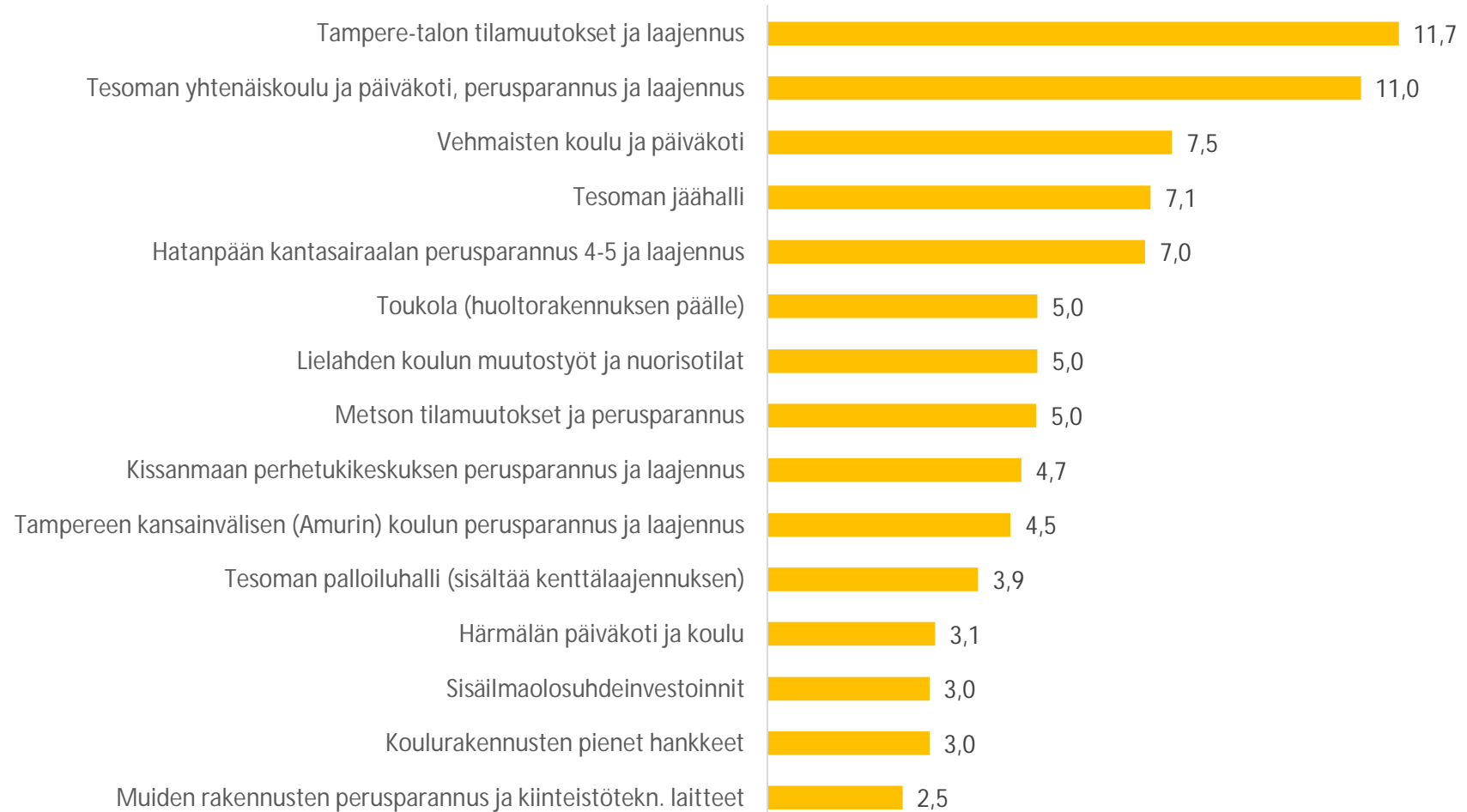
Infrainvestointeja yhteensä 109 milj. eurolla

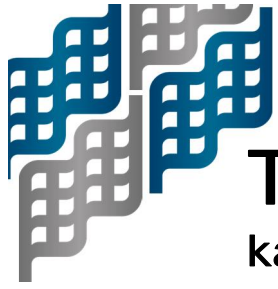

TOP 15 –talonrakennus 2016

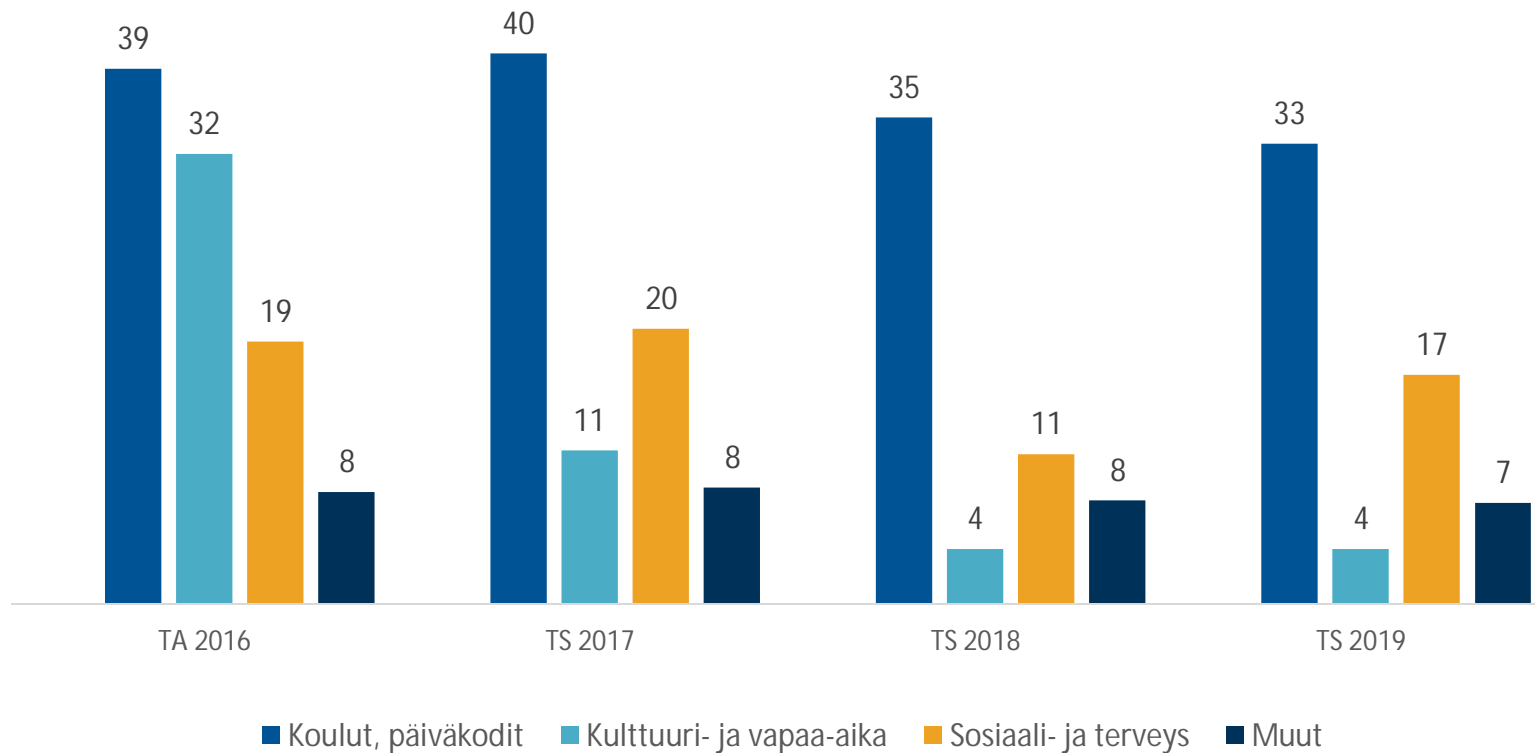
milj. €

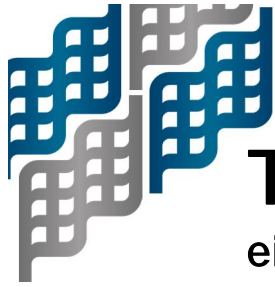

Talonrakennusinvestoinnit

kaupungin tase, milj. euroa

Talonrakennusinvestoinnit

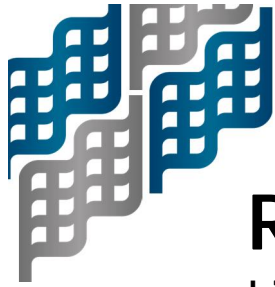
ei kaupungin taseeseen, kokonaiskustannusarvio milj. €

Tredu Kiinteistöt Oy:n
toteuttamat hankkeet suunnitelmakaudella

Vuokrauksella tai muulla rahoitusmallilla
toteutettavat hankkeet

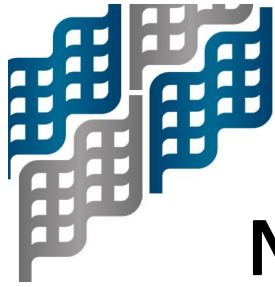

Rahoituslaskelma 2014-2019

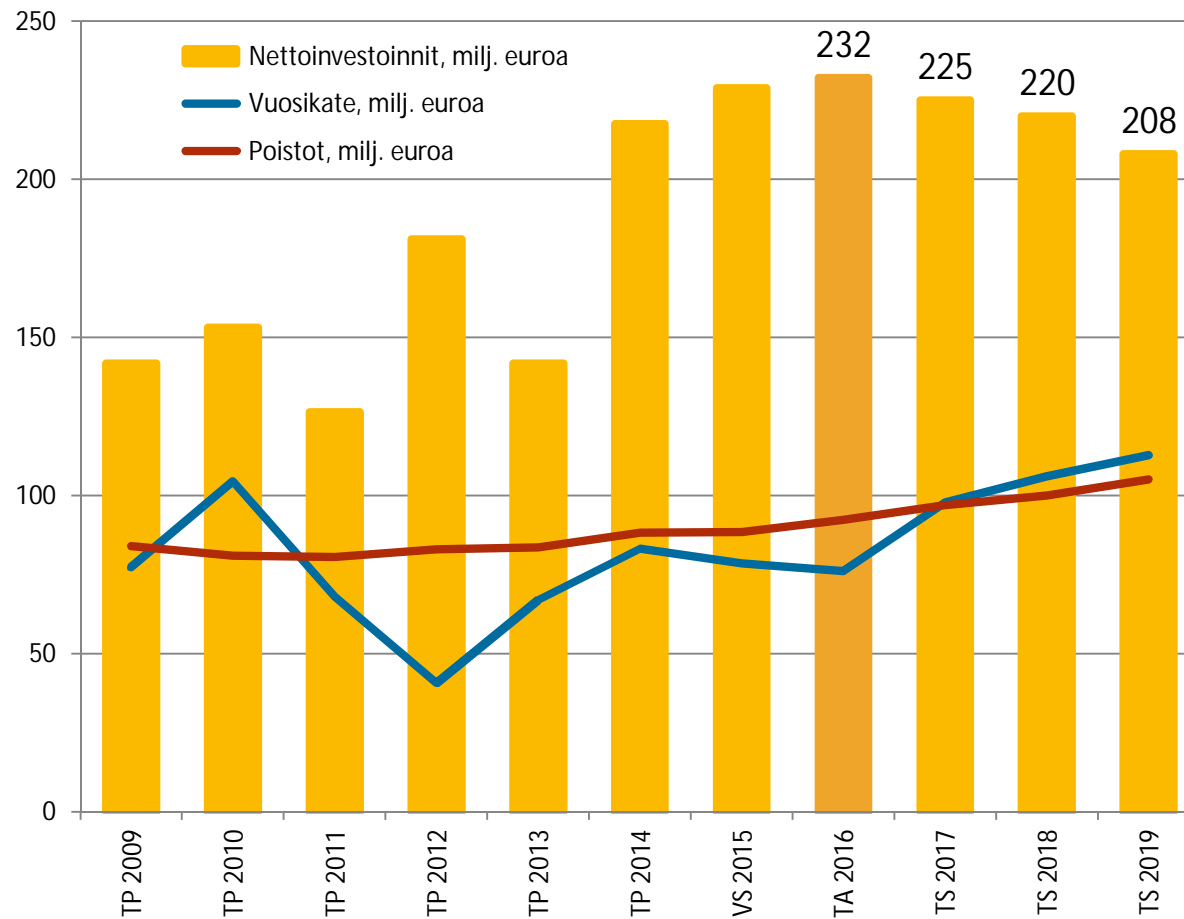
Liikelaitokset yhdistetty, sisäiset erät poistettu

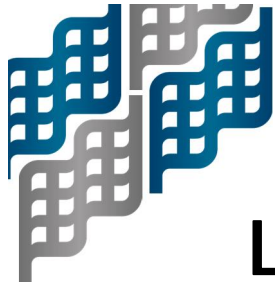
1 000 euroa	TP 2014	TA 2015	TP 2015 ENN	TA 2016	TS 2017	TS 2018	TS 2019
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	83 261	78 744	69 226	76 161	97 783	106 135	112 825
Satunnaiset erät	-14 376	0	1 404	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-13 749	-16 050	-11 544	-14 150	-17 900	-13 600	-13 600
	55 137	62 694	59 086	62 011	79 883	92 535	99 225
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-217 497	-220 651	-226 551	-239 155	-229 620	-222 540	-208 200
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 609	8 185	8 805	6 780	4 620	2 540	200
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	32 843	22 630	27 759	20 530	44 400	34 000	34 000
	-181 045	-189 836	-189 986	-211 845	-180 600	-186 000	-174 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-125 909	-127 142	-130 900	-149 834	-100 717	-93 465	-74 775
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-73	-100	-1 000	-1 600	-100	-100	-100
Antolainasaamisten vähennykset	4 306	547	547	1 440	314	270	234
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 598	0	0	135 000	178 400	93 400	123 400
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-14 817	-10 700	-12 950	-25 500	-43 400	-3 400	-33 400
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-14 551	0	20 310	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-140 446	-137 395	-123 994	-40 494	34 497	-3 295	15 359
Muut maksuvalmiuden muutokset	-4 491	-18 400	-18 400	19 050	30 000	0	0
Vaikutus rahavaroihin	-144 937	-155 795	-142 394	-21 444	64 497	-3 295	15 359

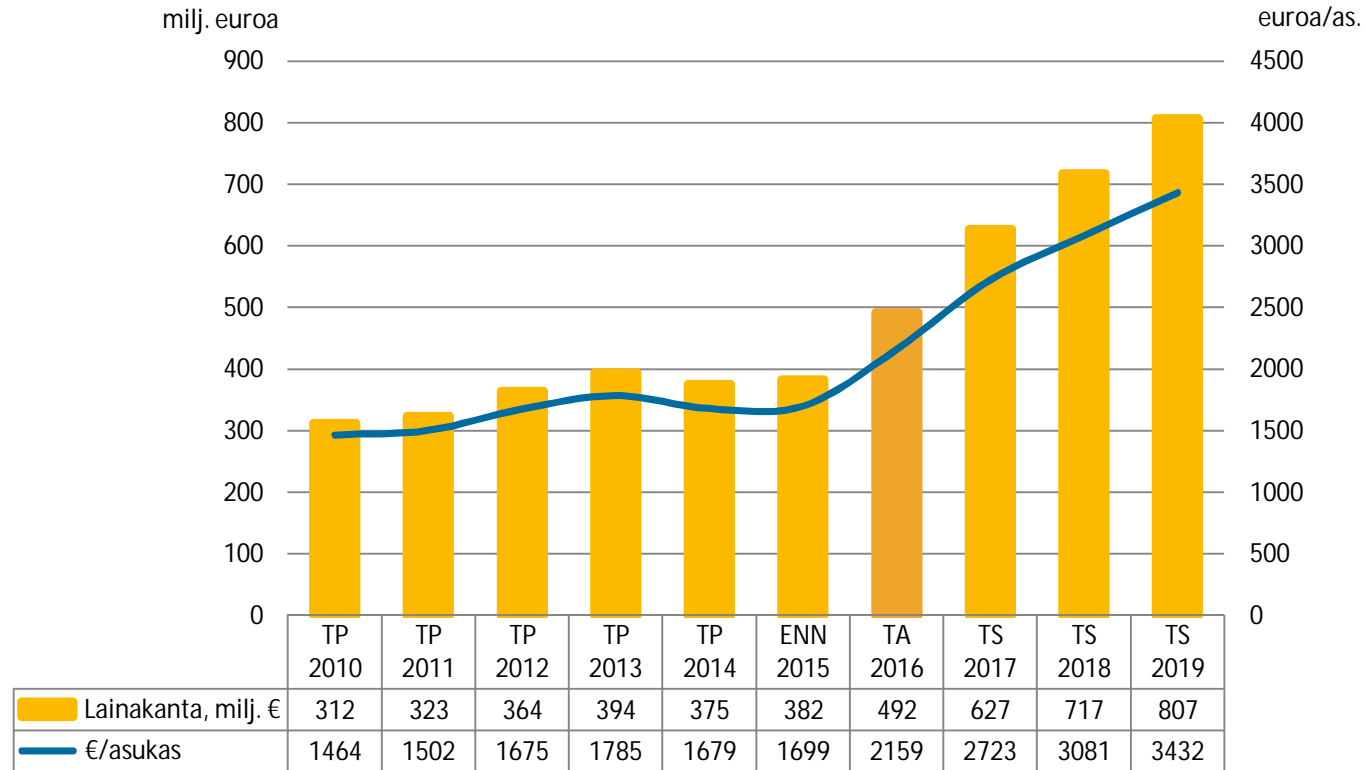
Nettoinvestoinnit, vuosikate ja poistot

Milj. euroa

Lainamäärän kehitys

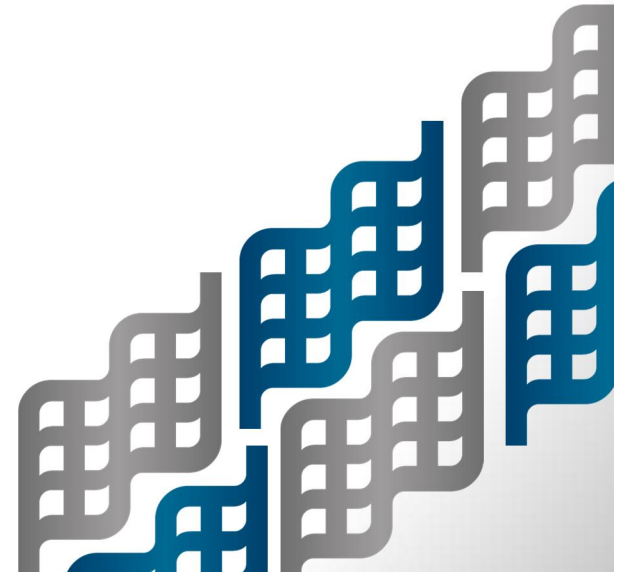

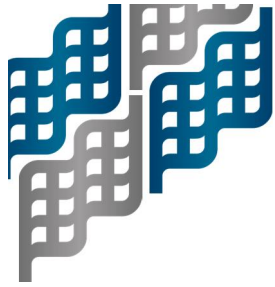
- Talousarvioesityksessä varaudutaan 135 milj. euron korollisten velkojen lisäykseen.
- Lainakannan ennustetaan kasvavan noin 110 milj. euroa.

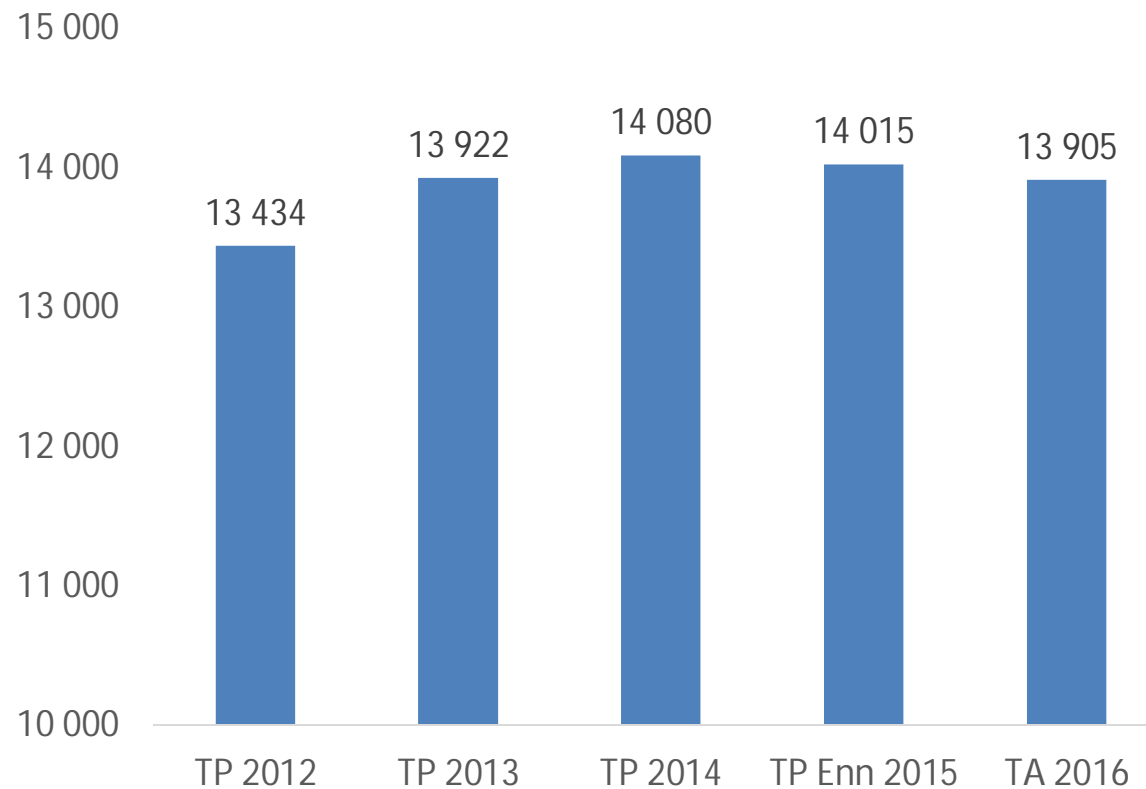
TAMPEREEN KAUPUNKI

Henkilöstö

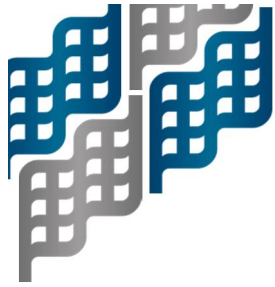

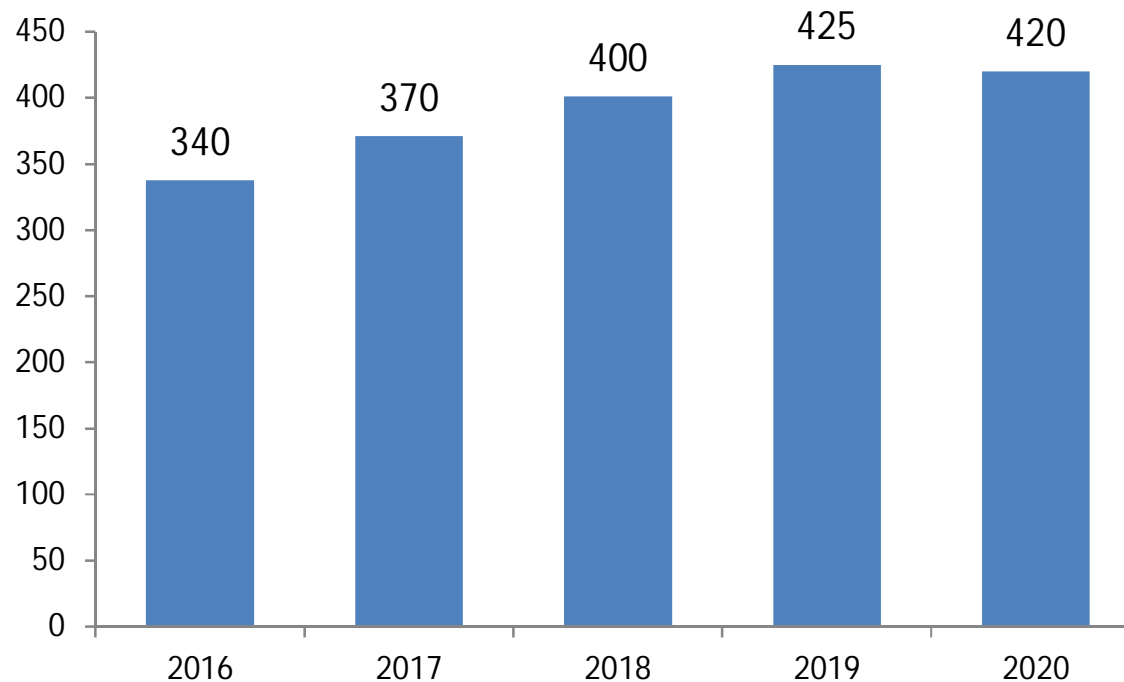
Henkilöstön määrän kehitys palkallisina henkilötyövuosina 2012-2016

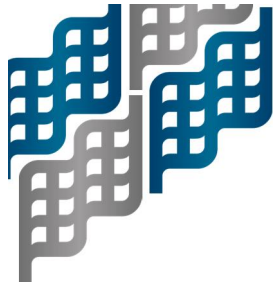
- Palkallinen henkilötyövuosi = yhden kokoaikaisen henkilön täysi palkallinen vuosityöpanos

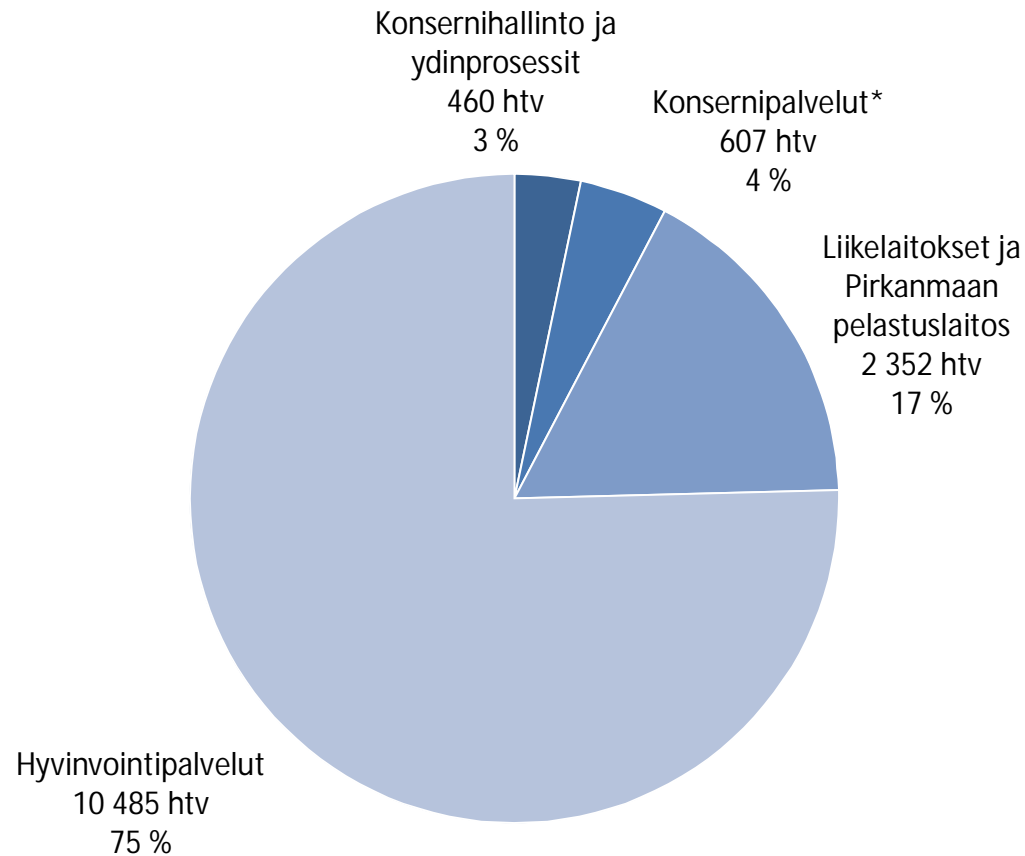
Arvio vanhuuseläkeiän alarajan saavuttavista 2016–2020, yhteensä noin 1 950 henkilöä

Lehtori	163
Lähihoitaja	117
Luokanopettaja	80
Lastenhoitaja	72
Sairaanhoitaja	59
Lastentarhanopettaja	53
Perushoitaja	49
Laitoshuoltaja	46
Linja-autonkuljettaja	44
Ruoka- ja puhdistuspalvelu- työntekijä	40
Tuntiopettaja	37
Sairaalahuoltaja	36
Terveystenhoitaja	36
Siivooja	35
Koulunkäynninohjaaja	33
Toimistosihteeri	28
Sosiaalityöntekijä	26

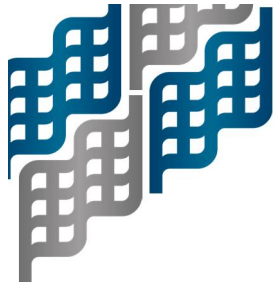

Suunniteltu henkilöstön määrä 2016 yhteensä 13 905 palkallista henkilötyövuotta

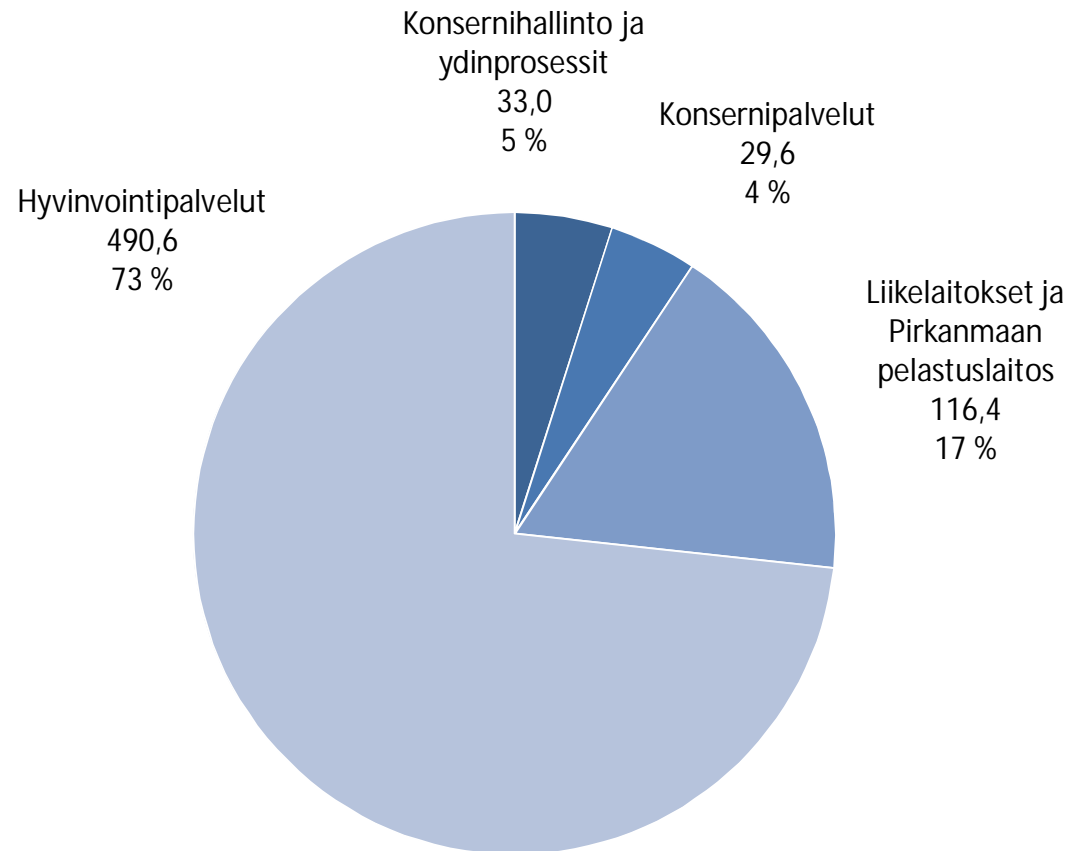

- Henkilötyövuodet vähenevät vuoden 2015 tilinpäätösennusteeseen nähden 110 henkilötyövuotta.
- Vähennystä selittävät organisatoriset muutokset sekä talouden tasapainottamistoimenpiteet.
- Yksiköt ovat sisällyttäneet talousarvioihinsa kaupunginhallituksen edellyttämiä talouden tasapainottamistoimenpiteitä muun muassa vähentämällä henkilötyövuosia ja henkilöstömenoja.

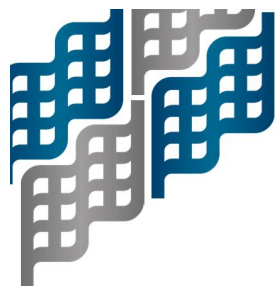
*Konsernipalvelut sisältää muissa yksiköissä työskenteleviä palkkatukityöllistettyjä 100 htv

Henkilöstömenot 2016 talousarviossa 669,5 milj. euroa

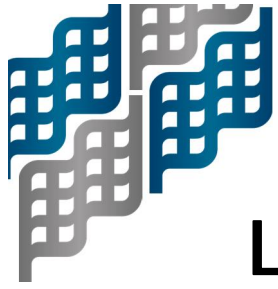
- Henkilöstömenot vähenevät 8,8 milj. euroa (-1,3 %) vuoden 2015 *alkuperäiseen talousarvioon nähden*.
- Henkilöstömenot vähenevät 12,6 milj. euroa (-1,8 %) vuoden 2015 *tilinpäätösennusteeseen nähden* (välitilinpäätös 2015).
- Merkittävimmät henkilöstömenoja vähentävät tekijät ovat organisatoriset muutokset sekä talousarvioon sisältyvät talouden tasapainottamistoimenpiteet.
- Ilman yhtiöittämisten vaikutusta henkilöstömenot vähenevät 3,8 milj. euroa (-0,6 %).

Henkilöstömenot ja palkalliset henkilötyövuodet

Henkilöstömenot ja henkilötyövuodet (1 000 € ja HTV)	Muutettu TA 2015		TA 2016	
	1000 €	HTV	1000 €	HTV
Konsernihallinto ja ydinprosessit	37 436	527	32 954	460
Avopalvelut	91 730	1 865	93 719	1 888
Kotihoito ja asumispalvelut	63 736	1 524	68 066	1 608
Sairaala- ja kuntoutuspalvelut	70 024	1 505	67 209	1 365
Varhaiskasvatus ja perusopetus	150 470	3 330	148 554	3 475
Toisen asteen koulutus	75 949	1 294	73 406	1 241
Kulttuuri ja vapaa-aikapalvelut	36 921	928	37 198	908
Viranomaispalvelut	7 842	140	9 068	155
Taloushallinnon palvelukeskus	6 013	133	0	0
Hallintopalvelukeskus	4 187	89	0	0
Konsernipalveluyksikkö Koppari	0	0	14 177	294
Työllisyydenhoidon palveluyksikkö*	7 638	169	6 343	159
Tampereen Infra Liikelaitos	22 506	451	22 520	452
Tampereen Tilakeskus Liikelaitos	18 499	402	13 310	249
Tampereen Ateria Liikelaitos	16 015	455	21 041	609
Tampereen Logistiikka Liikelaitos	3 280	75	0	0
Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos	18 284	332	18 271	326
Tampereen Vesi Liikelaitos	8 300	142	7 960	137
Tullinkulman Työterveys Liikelaitos	7 257	109	0	0
Pirkanmaan Pelastuslaitos	33 114	580	33 276	579
Yhteensä	679 201	14 050	667 071	13 905

10 485

Lisätietoja

- Konsernijohtaja Juha Yli-Rajala
- Strategiajohtaja Reija Linnamaa
- Talousjohtaja Jukka Männikkö
- Johtaja Kirsi Koski
- Henkilöstöjohtaja Niina Pietikäinen

Puh. 03 565 611

etunimi.sukunimi@tampere.fi

www.tampere.fi/hallintojatalous